

GUIA DOCENT D'ASSIGNATURA

Titulació: Grau en Ciències Religioses					
Nom assignatura: LLIBRES SAPIENCIALS I SALMS					
Curs	2019-2020			ECTS	4
Període lectiu	De setembre a gener	H. de classe setmanals		1,30h	Àrea
Professor	Llic. Constantino J. Pérez de Diego y Martínez			Llengua	Català

Descripció/Justificació

Aquesta assignatura pretén aprofundir sobre els llibres de l'Antic Testament que incideixen especialment en els problemes *filosòfics* i *existencials* (la saviesa i la felicitat, el bé i el mal, la vida i la mort, la sort i la desgràcia...), i en la *pregària* (individual i comunitària).

Les preguntes essencials que es volen respondre són: el poble de l'Aliança presenta una reflexió sobre la vida humana –una *saviesa*– diferent a la dels pobles del Pròxim Orient Antic? Què significa *conèixer en profunditat* per a la mentalitat bíblica? Com és la *poesia cúltica* de l'experiència creient en el Déu que allibera? Qui prega en els salms i a qui es dirigeixen?

Requisits i orientacions prèvies

Conveniència d'haver cursat anteriorment la Introducció a l'Antic Testament.

Objectius Específics

- Iniciació en el gènere literari 'sapiencial' i la seva presència en l'Egipte i la Mesopotàmia de l'Antiguitat.
- Aproximació als trets literaris i temàtics (imatges, símbols...) peculiars de la poesia bíblica.
- Descoberta de la 'visió sapiencial del món' i de l'experiència creient presents en els llibres sapiencials i en els salms.
- Diferenciació de les diverses formes literàries presents als salms.
- Presentació dels llibres bíblics sapiencials i dels salms des del punt de vista **històric** (època/èpoques d'elaboració), **literari** (estructura, gèneres, simbologia...) i **teològic** (temes, missatges principals...), tenint com a referència permanent els mateixos textos.
- Relació d'aquests llibres amb el NT.
- Lectura actual d'aquests escrits de l'AT.

Competències

Competències transversals (genèriques)

- Comprensió d'un text bíblic, tenint en compte el seu context històric i el conjunt del llibre al qual pertany.
- Participació activa de l'alumne en el desenvolupament de la classe.
- Capacitat de treballar un text i d'exposar en comú amb un llenguatge adient i precís.

Competències específiques

En acabar l'assignatura el/la alumne/a ha de ser capaç de:

- Reconèixer el vocabulari propi del gènere literari sapiencial.
- Mostrar les semblances i les diferències principals entre la *saviesa* de l'Orient Antic i la d'Israel.
- Tipificar els temes principals de la reflexió sapiencial jueva abans de Crist.
- Conèixer el context històric, l'estructura i els missatges centrals dels 5 grans llibres sapiencials de la Bíblia.
- Treballar teològicament un text sapiencial.
- Familiaritzar-se amb els trets característics de la poètica semítica i els símbols i imatges més freqüents
- Distingir les diverses formes literàries presents en el Salteri.
- Treballar teològicament un salm.
- Connectar aquests escrits amb el NT.
- Saber fer una 'lectura actual' d'aquests llibres de l'AT.

Continguts

I. INTRODUCCIÓ GENERAL A LA LITERATURA SAPIENCIAL:

- a) Vocabulari i terminologia sapiencial.
- b) La *saviesa bíblica* i la *saviesa de l'Orient Antic*. Origen de la *saviesa* a Israel.
- c) El gènere literari sapiencial.
- d) La *visió sapiencial* del món. Principals temes de la reflexió sapiencial jueva.
- e) El 'mètode educatiu' sapiencial.
- f) *Excursus*: Jesús i la *saviesa* del Nou Testament.

II. ESTRUCTURA I MISSATGE TEOLÒGIC DELS LLIBRES SAPIENCIALS:

- a) El llibre dels Proverbis
- b) El llibre de Job
- c) El llibre de Cohèlet.
- d) El llibre del Siràcida.
- e) El llibre de la Saviesa

III. INTRODUCCIÓ GENERAL ALS SALMS:

1. Divisió i distribució del llibre dels salms.
2. Trets literaris de la poesia bíblica.
3. Símbols i imatges dels salms.
4. *Excursus*: Els salms, pregària de Jesús i pregària de l'església.

IV. FORMES LITERÀRIES I MISSATGES DELS SALMS:

- a) Salms de súplica.
- b) Salms d'acció de gràcies.
- c) Els himnes.
- d) Salms reials i messiànics.
- e) Salms de qui es refugia en Jahvé.
- f) Salms de pelegrinatge.
- g) Salms de l'Aliança.
- h) Salms profètics.
- i) Salms sapiencials.

Metodologia d'ensenyament-aprenentatge

Presentació dels continguts amb explicacions per part del professor, acompanyades d'esquemes i textos fotocopiats, atenent les preguntes i dubtes dels alumnes. A més, a cada sessió hi haurà un espai per treballar en grup i comentar textos bíblics relacionats amb la matèria tractada.

Avaluació

Criteris d'avaluació

Les estratègies d'avaluació seran les següents:

- Avaluació dels **coneixements**: examen escrit al final del període en que s'impartirà la matèria, per tal de veure si l'alumne ha assolit els objectius previstos: 40 %.
- Avaluació del **procés d'aprenentatge**, mitjançant dos treballs d'aprenentatge (un de temàtica *sapiential* i un altre de temàtica *sàlmica*): 40 %
- Avaluació de les **actituds**: participació activa i treball en grup: 20 % .

Bibliografia bàsica

- AAVV, *En las raíces de la sabiduría*. CUADERNOS BÍBLICOS 28. Estella, Verbo Divino 1997*.
- AAVV, *Los Libros Sapienciales*. Rev. RESEÑA BÍBLICA, n.18. Estella, Verbo Divino 1998.
- AAVV, *Los Salmos*. Rev. RESEÑA BÍBLICA, n.6. Estella, Verbo Divino 1995.
- AAVV. *Comentario Bíblico S. Jerónimo* (vol.II). Madrid, Cristiandad 1971 (pp. 391-678).
- ALONSO SCHÖKEL, L. CARNITI, C. *Salmos I-II*. Estella, Verbo Divino 1992-1993.
- APARICIO, A. *Salmos 4 vols. (comentarios a la Nueva Biblia de Jerusalén)*. Desclée de Bouver, Bilbao 2005-2009
- BUSTO, J.R. *La justicia es inmortal. Una lectura del libro de la Sabiduría*. Santander, Sal Terrae 1992.
- CAZELLES, H. *Introducción crítica al Antiguo Testamento*, Barcelona, Herder 1989.
- DORÉ, D. *Eclesiastés y Eclesiástico (o Qohélet y Sirácida)*. CUADERNOS BÍBLICOS n.91. Estella, Verbo Divino 1997*.
- GUTIÉRREZ, G. *Hablar de Dios desde la experiencia del sufrimiento*. Salamanca, Sígueme 1985.
- KONRAD, S. *Salmos, Cantar de los Cantares, Lamentaciones*. Estella, Verbo Divino 2006*.
- KRAUS, H.-J. *Los salmos I (1-59) y II (60-150)*. B. ESTUDIOS BÍBLICOS, n.53. Salamanca, Sígueme 1993-1995.
- LÈVÊQUE, J. *Job: El libro y el mensaje*. CUADERNOS BÍBLICOS n.53. Estella, Verbo Divino 2006*.
- MORLA ASENSIO, V. *Los libros sapienciales y otros escritos*. Estella, Verbo Divino 1994.
- MORLA ASENSIO. V. *Job 2 vol (comentarios a la N Biblia de Jerusalén)*. Desclée de Bouver, Bilbao 2007-2010.
- MORLA ASENSIO. V. *Proverbios (comentarios a la Nueva Biblia de Jerusalén)*. Desclée de Bouver, Bilbao 2011.
- PRÉVOST, JEAN P. *Diccionario de los Salmos*. CUADERNOS BÍBLICOS n.10. Estella, Verbo Divino 1990*.
- RAGUER, H. *Curs pràctic sobre els salms*, Montserrat, Saurí 1993.
- RAGUER, H. *Para comprender y vivir los salmos*. Estella, Verbo Divino, 2010.
- SKA, J.L. *Introducción al Antiguo Testamento*, Santander, SAL TERRAE 2012 (pp. 114-134).
- VON RAD, G. *Sabiduría en Israel*. Madrid, Cristiandad 1985.

* Any de la última edició de la traducció al castellà.